เขตการใช้ที่ดิน

ตำบลหนองม่วง

อำเภอหนองม่วง

จังหวัดลพบุรี

เอกสารวิชาการเลขที่ 4(01101)/03/53 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กันยายน 2553 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

		หน้า
สารบัญ		**I**
สารบัญตาราง		**III**
สารบัญรูป		**VI**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1-1**
1.1	หลักการและเหตุผล	1-1
1.2	วัตถุประสงค์	1-1
1.3	สถานที่ ระยะเวลา และผู้ดำเนินการ	1-1
1.4	ขั้นตอนการดำเนินการ	1-2
1.5	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-2
บทที่ 2	**สภาพทั่วไปของพื้นที่**	**2-1**
2.1	ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2	สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.3	สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.4	สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร	2-6
2.5	สภาพเศรษฐกิจ	2-6
บทที่ 3	**สถานภาพทรัพยากร**	**3-1**
3.1	ทรัพยากรที่ดิน และการใช้ที่ดิน	3-1
3.2	ทรัพยากรน้ำ	3-6
3.3	ทรัพยากรป่าไม้	3-6
3.4	สภาพการใช้ที่ดิน	3-6
บทที่ 4	**การประเมินคุณภาพที่ดิน**	**4-1**
4.1	คุณภาพที่ดินที่นำมาประเมิน	4-1
4.2	การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดิน	4-2
บทที่ 5	**ศักยภาพของพื้นที่ ปัญหา ความต้องการและทัศนคติของเกษตรกร**	**5-1**
5.1	ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน	5-1
5.2	ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร	5-7

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	5.3 ศักยภาพของพื้นที่	5-9
	5.4 ข้อเสนอ/กลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา	5-15
บทที่ 6	**เขตการใช้ที่ดิน**	**6-1**
	6.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-1
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก		

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดลพบุรี (ปี พ.ศ. 2543-2552)	2-5
ตารางที่ 3-1	สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-5
ตารางที่ 3-2	สภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-7
ตารางที่ 4-1	ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อยของที่ดินตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-3
ตารางที่ 4-2	ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-4
ตารางที่ 4-3	ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-5
ตารางที่ 5-1	ทัศนคติด้านการใช้ที่ดินและการพัฒนาที่ดินของเกษตรกร ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	5-2
ตารางที่ 6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	6-11

สารบัญรูป

		หน้า
รูปที่ 2-1	แผนที่ขอบเขตการปกครองตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-2
รูปที่ 2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2543-2552	2-5
รูปที่ 3-1	แผนที่สถานภาพทรัพยากรที่ดิน/หน่วยที่ดินตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-4
รูปที่ 3-2	สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-7
รูปที่ 3-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-9
รูปที่ 5-1	ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร	5-8
รูปที่ 5-2	ปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ	5-9
รูปที่ 5-3	ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากทางราชการ	5-9
รูปที่ 6-1	แผนที่เขตการใช้ที่ดินตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	6-12

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยขาดการจัดการอย่างมีระบบเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทรัพยากรดินซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และกิจการบริการอื่นๆ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปอย่างฟุ่มเฟือย โดยขาดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมเป็นเหตุให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นการทำลายแหล่งต้นน้ำลำธารโดยตรงจนก่อให้เกิดความไม่สมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะน้ำท่วม ภัยแล้งหรือแผ่นดินถล่มและยังส่งผลให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรดินและทรัพยากรน้ำอย่างรุนแรงอันก่อให้เกิดผลเสียหายต่อความเป็นอยู่ของประชากรและระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ดังนั้นกรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดินจึงได้จัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลโดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน แนวนโยบายด้านการเกษตรของรัฐและท้องถิ่นในระดับต่างๆ นำมาวิเคราะห์กำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล แล้วนำเสนอผลรายงานประกอบแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000 พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการที่ดิน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 กำหนดเขตการใช้ที่ดินทางการเกษตร พร้อมทั้งจัดทำแผนที่และรายงานเพื่อเสนอแนะแนวทางการใช้ที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล

1.2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1.3 สถานที่ ระยะเวลา และผู้ดำเนินงาน

1.3.1 สถานที่ดำเนินงาน พื้นที่ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

1.3.2 ระยะเวลาดำเนินงาน ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2552 – 30 กันยายน 2553

1.3.3 ผู้ดำเนินงาน กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านกายภาพ จากฐานข้อมูลแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000 อาทิ ข้อมูลดินและสภาพการใช้ที่ดิน พร้อมทั้งข้อมูล ด้านป่าไม้ตามกฎหมาย ชลประทาน ปฏิรูปที่ดินและ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เป็นต้น ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการประเมินความเหมาะสมของที่ดินด้านการเกษตร

1.4.2 ศึกษาวิเคราะห์ด้านนโยบายการใช้ที่ดินทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

1.4.3 นำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานและรูปแบบของการกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล ให้กับส่วนราชการในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเกษตรกรและหมอดินอาสาในพื้นที่พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงข้อมูลให้มีความสมบูรณ์

1.4.4 สำรวจทัศนคติ ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม โดยนำมาประมวลผลร่วมกับข้อมูลในข้อ 1.4.1

1.4.5 กำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการทรัพยากรในพื้นที่

1.4.6 จัดทำรายงานเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล พร้อมข้อเสนอแนะ ประกอบกับแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติระดับตำบลอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงแนวนโยบายของรัฐในระดับต่างๆ

1.5.2 เขตการใช้ที่ดินระดับตำบล สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณากำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านเกษตรกรรมระดับตำบล เพื่อเพิ่มผลผลิต และการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

บทที่ 2
สภาพทั่วไปของพื้นที่

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้ง

ตำบลหนองม่วง ตั้งอยู่ทางส่วนกลางของอำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี (รูปที่ 2-1)

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลชอนสารเดช อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลยางโทน อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลชอนม่วง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำบลหนองม่วง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 21,820 ไร่ หรือประมาณ 34.912 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองม่วง	หมู่ที่ 6 บ้านหนองแดง
หมู่ที่ 2 บ้านหนองสาริกา	หมู่ที่ 7 บ้านสระกระเหรี่ยง
หมู่ที่ 3 บ้านหนองขุย	หมู่ที่ 8 บ้านหนองขุย
หมู่ที่ 4 บ้านสระกระเหรี่ยง	หมู่ที่ 9 บ้านบ่อยาง
หมู่ที่ 5 บ้านหนองไทร	หมู่ที่ 10 บ้านสวนสวรรค์

2.2 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบเรียบ โดยพื้นที่มีความลาดเทเล็กน้อย บริเวณทางด้านทิศใต้มีลักษณะเป็นเนินเขา ได้แก่ เขาวง (มีความสูง 313 เมตร) ความสูงของพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 108-109 เมตร เหนือระดับทะเลปานกลาง

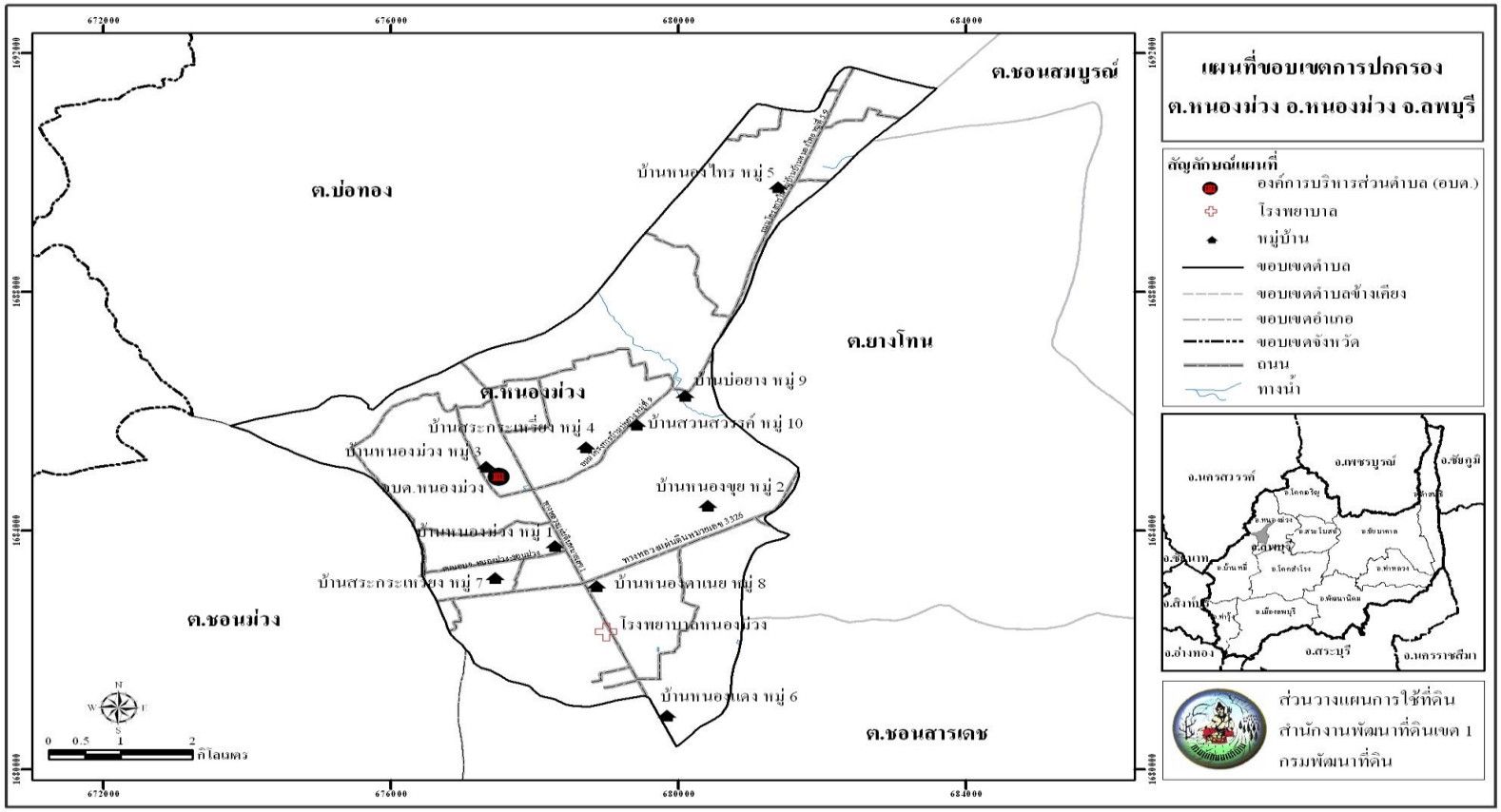

รูปที่ 2-1 แผนที่ขอบเขตการปกครอง ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ที่มา : กรมการปกครอง 2548

2.3 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี จัดอยู่ในภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับแล้ง (tropical wet and dry climate) ในเขตนี้จะมีฤดูฝนและฤดูแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจน สามารถแบ่งได้ 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่ม ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน โดยฤดูนี้จะเริ่มมีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมชื้นพัดปกคลุม ทำให้ฝนตกแพร่กระจายตามร่องมรสุมประกอบกับร่องความกดอากาศต่ำ(depression) พาดผ่านทางทิศตะวันออกทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกโดยเฉพาะในเดือนกันยายนอากาศจะชุ่มชื้น ส่วนฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนเดือนตุลาคมถึงมกราคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศจะหนาวเย็นสลับกับอากาศร้อน

จากสถิติภูมิอากาศของสถานีอุตุนิยมวิทยาในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2543-2552) จังหวัดลพบุรี (ตารางที่ 1) สามารถสรุปได้ดังนี้(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

2.3.1 ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,095.70 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 253.80 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ มีปริมาณฝนเฉลี่ย 6.50 มิลลิเมตร ลักษณะการตกของฝนพบว่าฝนจะเริ่มตกมากขึ้นประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนมิถุนายนและเกิดฝนทิ้งช่วงระหว่างปลายเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนสิงหาคม และจะตกมากที่สุดในเดือนกันยายน จากนั้นปริมาณฝนจะค่อยๆ ลดลงจนถึงเดือนพฤศจิกายน

2.3.2 อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.50 องศาเซลเซียส เดือนเมษายน มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 38.1 องศาเซลเซียส และเดือนมกราคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 16.70 องศาเซลเซียส

2.3.3 ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 71 เปอร์เซ็นต์ โดยที่เดือนกันยายนมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุด 80 เปอร์เซ็นต์ และเดือนธันวาคมมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุด ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์

2.3.4 การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration : ETo) ซึ่งคำนวณได้ด้วยโปรแกรม Cropwat (Version 8.0) เมื่อนำมาสร้างกราฟเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นปริมาณน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ(0.5 ETo) ซึ่ง

สามารถนำมาหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชของ ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี ได้ดังนี้

1.) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) จนกระทั่งถึงกลางเดือนตุลาคม (ปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) และช่วงที่มีน้ำมากเกินพอต่อความต้องการของพืชจะมี 2 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ถึงปลายเดือนมิถุนายน และช่วงต้นเดือนสิงหาคมถึงปลายเดือนตุลาคม (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ)

2.) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งจะมีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งจะอยู่ในช่วงต้นเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคมของทุกปี

ตารางที่ 1 สถิติข้อมูลภูมิอากาศ จังหวัดลพบุรี

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	ปริมาณฝนที่เป็นประโยชน์(มม.)	อุณหภูมิสูงสุด(°ซ)	อุณหภูมิต่ำสุด(°ซ)	ความยาวนานแสงแดด (ชม./วัน)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ความเร็วลม (กม./วัน)	การคายระเหยน้ำ(มม.)*
ม.ค.	7.70	7.6	35.2	16.7	8.5	63	27	106.33
ก.พ.	6.50	6.5	36.3	19	8.6	65	24	110.32
มี.ค.	50.50	46.5	37.4	20.9	8.2	68	25	137.02
เม.ย.	102.90	86	38.1	23.1	8.7	71	32	150.6
พ.ค.	150.40	114.2	37	23.3	7.4	76	30	143.84
มิ.ย.	135.20	106	35.7	23.4	6.4	77	29	126.6
ก.ค.	103.40	86.3	35.6	23.2	5.5	77	30	122.76
ส.ค.	138.00	107.5	35.6	23.2	5.2	77	26	119.66
ก.ย.	253.80	150.4	35.6	22.8	5.5	80	25	114.9
ต.ค.	114.40	93.5	35	22.4	7.3	76	26	123.69
พ.ย.	25.30	24.2	34.6	18.3	8.3	65	25	107.1
ธ.ค.	7.60	7.5	34.7	17.1	8.5	60	29	102.92
รวม	1,095.7	836.20	-	-	-	-	-	-
เฉลี่ย	-	-	35.9	21.1	7.3	71	27	122.145

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดลพบุรี กรมอุตุนิยมวิทยา (2551)

หมายเหตุ : *ใช้ค่าเฉลี่ย 30 ปี พ.ศ.2514-2551

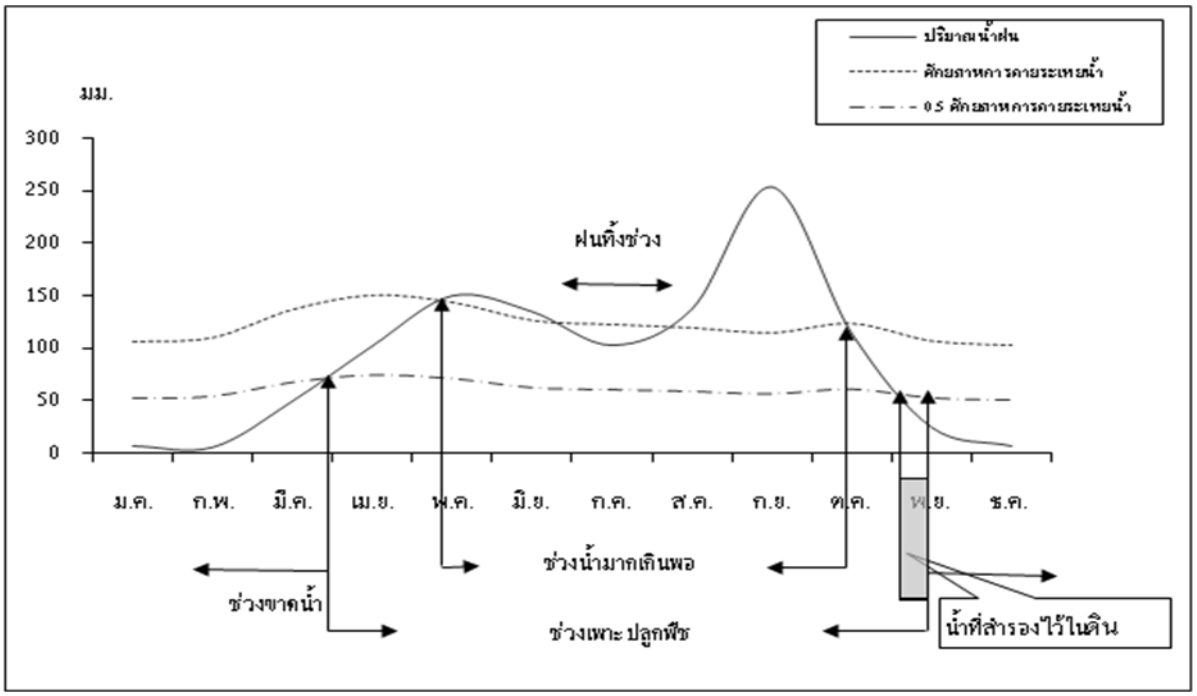

รูปที่ 2 สมดุลของน้ำในดินเพื่อการเกษตร จังหวัดลพบุรี

2.4 สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร

สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกรตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน (กรมการปกครอง) ผลการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) แผนพัฒนาการเกษตรตำบล (ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองม่วง) และแผนพัฒนาสามปี (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองม่วง) เป็นต้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

2.4.1 สภาพทางสังคม

ตำบลหนองม่วง มีพื้นที่ในเขตและนอกเขตการปกครองของเทศบาลตำบลหนองม่วง มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,963 คน เป็นชาย 950 คนและเป็นหญิง 1,013 คน จำนวนบ้าน 567 หลังคาเรือน จำนวนประชากรเฉลี่ย 3 คนต่อหลังคาเรือน (รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน กรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552) ความหนาแน่น 56.23 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีการทำบุญตามพระพุทธศาสนาในเดือนต่างๆ ที่สืบสานต่อเนื่องกันมา มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติผูกพันและพึ่งพาอาศัยกันให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน

2.4.2 การรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพของเกษตรกร

สถาบันเกษตรกร มีการรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในตำบลหนองม่วง มีการรวมกลุ่มหลายรูปแบบ ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลิตทางการเกษตร (ระดับ 3 ดาว) แม่บ้านเทศบาลหนองม่วง

2.5 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของตำบลหนองม่วง ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับหัวข้อ 2.4 ได้ผลการศึกษาดังนี้

2.5.1 การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ80.00 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20.00 ไร่ต่อครัวเรือนและมีแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน อาชีพรองลงมาเป็นการค้าขาย รับจ้าง รับราชการและอื่นๆ การถือครองที่ดิน ส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและบางส่วนเช่าที่ดินทำกินเพิ่มโดยมีเอกสิทธิ์ที่ดินเป็นโฉนด

2.5.2 การผลิตทางการเกษตร

พืช เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทานตะวัน

- ผลผลิตอ้อยโรงงาน ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 11 ตันต่อไร่
- ผลผลิตมันสำปะหลัง ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 4,000 กิโลกรัมต่อไร่
- ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 850 กิโลกรัมต่อไร่
- ผลผลิตทานตะวัน ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 70 กิโลกรัมต่อไร่

ปศุสัตว์ จากข้อมูลของปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี (ปี 2552) มีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อเสริมรายได้ในครัวเรือน เช่น ไก่พันธ์ โคนม โคเนื้อ เป็ด สุกรและแพะ

2.5.3 ต้นทุนการผลิต

อ้อยโรงงาน ต้นทุนการผลิต 9,583 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 950 บาทต่อตัน

มันสำปะหลัง ต้นทุนการผลิต 1,200 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 2.00 บาทต่อกิโลกรัม

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต้นทุนการผลิต 4,000 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 7.00 บาทต่อกิโลกรัม

ทานตะวัน ต้นทุนการผลิต 1,330 บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต 13.50 บาทต่อกิโลกรัม

2.5.4 การอุตสาหกรรม

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลพบุรีรายงานว่า พ.ศ. 2552 มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภท 2 และ 3 ตั้งอยู่ในตำบลทั้งสิ้น 13 โรง จำแนกได้ดังนี้ โรงทำน้ำแข็งหลอด 2 แห่ง โรงผสมอาหารโคนม 1 แห่ง โรงทำมันเส้น 2 แห่ง โรงสีข้าวโพดและข้าวฟ่าง 1 แห่ง โรงหันมันเส้นและสีข้าวโพด 1 แห่ง โรงซ่อมอุปกรณ์เครื่องยนต์ 1 แห่ง โรงอบเมล็ดพืชและไซโล 1 แห่ง โรงทำแผ่น PVC และแผนฉนวนเก็บเลียง 1 แห่ง โรงลานมันและเก็บรักษาหรือลำเสียงพืช 1 แห่ง โรงสีข้าว 2 แห่ง

2.5.5 รายได้ รายจ่ายและแหล่งสินเชื่อ

รายได้ จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2552(จปฐ.) โดยเฉลี่ยร้อยละ 70.00 ของครัวเรือนทั้งหมด มีคนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อคนต่อปี

แหล่งสินเชื่อ เกษตรกรใช้บริการสินเชื่อจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) สหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารพาณิชย์และเอกชน เป็นต้น

2.5.6 โครงสร้างพื้นฐาน

1) สาธารณูปโภค ได้แก่

(1) ไฟฟ้า มีไฟฟ้าทุกหมู่บ้าน

(2) ประปา มีประปาทุกหมู่บ้าน

(3) การโทรคมนาคม มีโทรศัพท์สาธารณะ 20 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง

2) สถานบริการสาธารณะและสถานที่ราชการ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง วัด 5 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง โรงพยาบาล 1 แห่ง สถานีตำรวจ 1 แห่ง สถานีอนามัยประจำตำบล 1 แห่งและที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง เป็นต้น

บทที่ 3

สถานภาพทรัพยากร

3.1 ทรัพยากรที่ดินและการใช้ที่ดิน

3.1.1 สถานภาพของทรัพยากรที่ดินในปัจจุบัน

จากการศึกษาสถานภาพของทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันที่ใช้ในการเกษตรของตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี อาศัยจากการรายงานสำรวจดินเพื่อการเกษตรแบบค่อนข้างละเอียด มาตราส่วน 1:25,000 ของจังหวัดลพบุรี โดยสำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน จัดทำลักษณะและสมบัติทางกายภาพและเคมีที่สำคัญ เช่น เนื้อดิน การระบายน้ำของดิน ปฏิกิริยาดิน เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นคุณภาพที่ดินและนำไปใช้ในการจัดความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจต่อไป ดังแสดงในรูปที่ 3.1 และตารางที่ 3.1 ซึ่งสามารถบรรยายพอสังเขปได้ดังนี้

1) กลุ่มดินเหนียวสีดำลึกมาก (กลุ่มชุดดินที่ 1) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ ในบริเวณเทือกเขาหินปูนหรือหินภูเขาไฟ พบบริเวณสภาพพื้นที่ราบลุ่มหรือราบเรียบ มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว ทำให้มักมีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึก มีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวจัดสีเทาลึกมากตลอดชั้นดิน หน้าดินหนาสีดำ มักพบรอยแตกระแหงกว้างและลึกในฤดูแล้ง ดินบน สีดำหนา มีจุดประสีน้ำตาลและสีเหลือง ดินล่างมีสีเทาแก่ มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง และอาจพบจุดประสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน มักพบเม็ดปูนปะปนในดินชั้นล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 6.5-8.0 ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ทำนา ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 1 ที่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 2,025 ไร่ หรือร้อยละ 9.28 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินเหนียวจัด โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง แตกระแหงกว้างและลึก ดินเปียกเหนียวมาก ทำให้การไถพรวนยาก ข้าวอาจเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน สำหรับพืชที่ไม่ชอบน้ำจะได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน

2) กลุ่มดินเหนียวลึกมากสีดำ (กลุ่มชุดดินที่ 28) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ หรือเกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากหินต้นกำเนิดพวกหินบะซอลต์ หรือหินแอนดีไซต์ บริเวณใกล้กับเขาหินปูนหรือหินภูเขาไฟ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ

ถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เป็นดินเหนียวจัดลึกมากที่มีหน้าดินสีดำหนา มีรอยแตกระแหงกว้างและลึกในฤดูแล้ง หรือมีรอยถูไถในชั้นดิน มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว สีดำหนา มีเนื้อดินล่างเป็นดินเหนียว สีเทาเข้มหรือสีน้ำตาล ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่เป็นกลางถึงเป็นด่างจัด มีค่าความเป็นกรดด่างประมาณ 7.0-8.5 และอาจพบจุดประสีเล็กน้อยหรือชั้นปูนมาร์ลหรือเม็ดปูน ที่อยู่ลึกมากกว่า 100 ซม. จากผิวดิน ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่ชนิดต่างๆ โดยเฉพาะอ้อย ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 28 ที่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 6,553 ไร่ หรือร้อยละ 30.03 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินเหนียวจัด แตกระแหงกว้างและลึก ดินแห้งแข็ง ดินเปียกเหนียวมาก ไถพรวนยากและขาดแคลนน้ำ

3) กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมาก (กลุ่มชุดดินที่ 29B) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินเนื้อละเอียด หรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ ในบริเวณพื้นที่ดอน ที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขา เป็นกลุ่มดินลึกมากที่มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นดินเหนียว สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่ชนิดต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 29B ที่มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 9,684 ไร่ หรือร้อยละ 44.36 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน บางพื้นที่เป็นกรดจัดมาก

4) กลุ่มดินตื้นถึงชั้นมาร์ล (กลุ่มชุดดินที่ 52C) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ทับอยู่บนชั้นปูนหรือมาร์ล พบบริเวณที่พื้นที่เขาหินปูน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี เป็นดินเหนียวตื้นถึงชั้นมาร์ลหรือก้อนปูน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียว สีดำ มีเนื้อดินล่างเป็นดินเหนียว สีดำ ปนเม็ดปูน และดินล่างชั้นถัดไปเป็นชั้นมาร์ลหรือเม็ดปูน พบภายในความลึก 50 ซม. จากผิวดิน ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 7.0-8.5 ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกอ้อยและพืชไร่ ชนิดต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 52C ที่มีความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 143 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินตื้นถึงชั้นปูนมาร์ลหรือก้อนปูน ดินแห้งแข็ง ถ้าดินเปียกจะเหนียวทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และดินเป็นด่างจัด

5)พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (กลุ่มชุดดินที่ 62) กลุ่มดินนี้ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ ดินที่พบบริเวณดังกล่าวมีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหินหรือพื้นโผล่กระจัดกระจายทั่วไป ปัจจุบันส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆ มีเนื้อที่ประมาณ xxx ไร่ หรือร้อยละ xxx ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีความลาดชันสูงมาก (ความลาดชันเกิน 35 %) และบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้นหรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่บริเวณผิวหน้าดิน ถ้านำมาใช้ประโยชน์ทำการเกษตรจะเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำ กลุ่มดินนี้จึงไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทำการเกษตร เพราะจะเกิดปัญหาหลายประการและมีผลกระทบรุนแรงต่อระบบนิเวศน์ ควรสงวนไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร

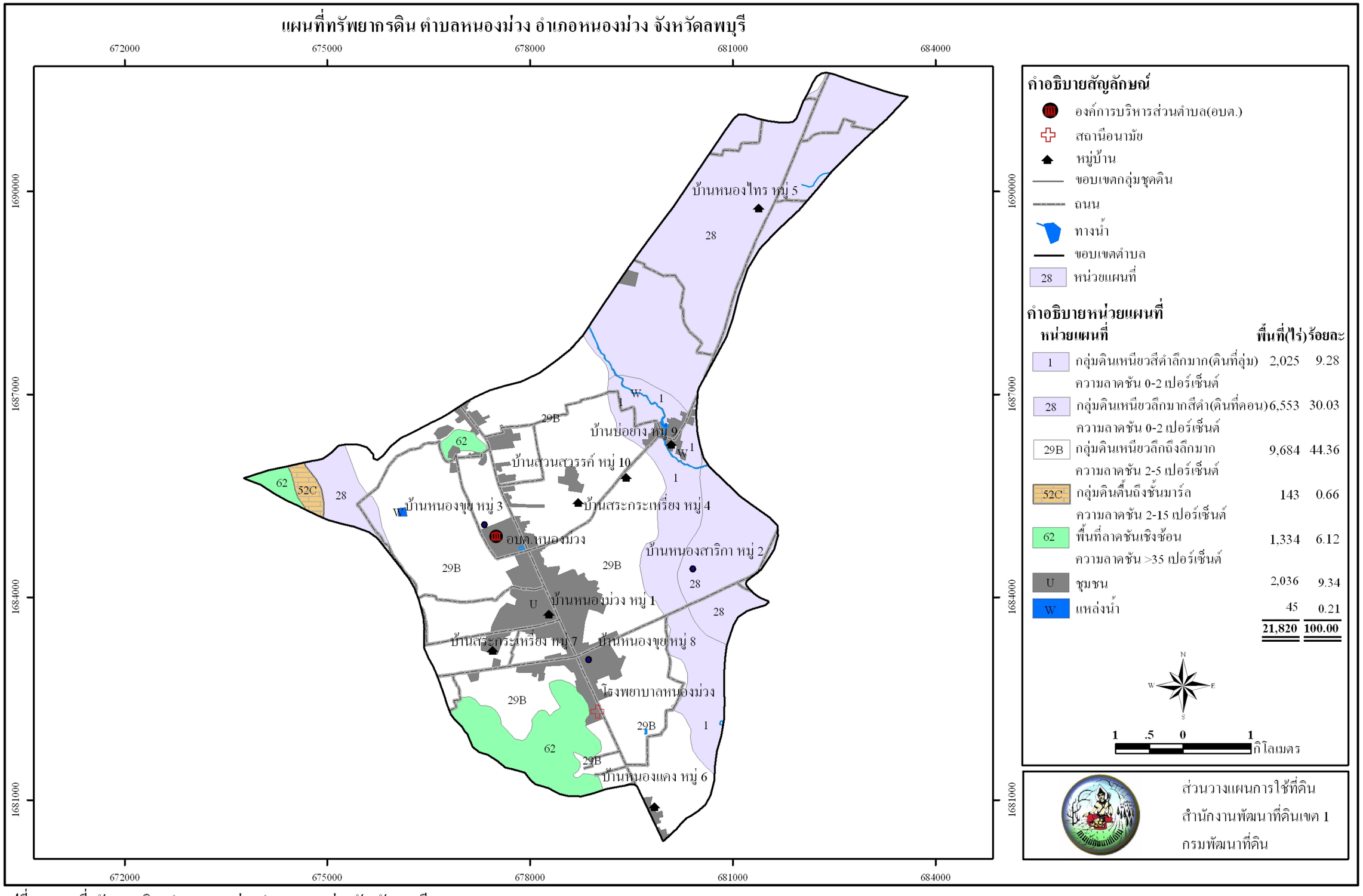

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 3-1 สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

หน่วยที่ดิน	เนื้อดิน		การระบายน้ำ	ระดับความอุดมสมบูรณ์	ความลาดชัน%	ระดับ CEC%	ระดับ BS%	pH		ระดับก้อนหิน (ซม.)		ความลึก (ซม.)	ปริมาณหินโผล่%	ปริมาณก้อนหิน%	สภาพพื้นที่	เนื้อที่	
	บน	ล่าง						บน	ล่าง	บน	ล่าง					ไร่	ร้อยละ
1	เหนียว	เหนียว	เลว	ปานกลาง	0-2	สูง	ปานกลาง	5.5-6.5	6.0-7.5	-	-	>150	-	-	ค่อนข้างราบเรียบ	2,025	9.28
28	เหนียว	เหนียว	ดีปานกลาง-ดี	ปานกลาง	0-2	ปานกลาง	สูง	6.5-7.0	7.0-8.5	-	-	>150	-	-	ค่อนข้างราบเรียบ	6,553	30.03
29B	เหนียว	เหนียว	ดี	ต่ำ	2-5	ต่ำ	ต่ำ	4.5-5.0	5.0-5.5	-	-	>150	-	-	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย	9,684	44.36
52C	เหนียว	เหนียวปนกรวด	ดี	สูง	5-12	สูง	สูง	6.0-7.0	7.0-8.5	-	35-60	0-50	-	-	ลูกคลื่นลอนลาด	143	0.66
62	-	-	-	-	>35	-		-	-			-	-		เป็นภูเขาหรือพื้นที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์	1,334	6.12
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		ชุมชน	2,036	9.34
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		แหล่งน้ำ	45	0.21
															รวม	**21,820**	**100.00**

ที่มา : สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ ห้วยยางโทน ห้วยบ่อย่าง และห้วยหนองแดง

3.2.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญได้แก่ ฝาย บ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล สระน้ำและระบบประปาหมู่บ้านเพื่อใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค

3.3 ทรัพยากรป่าไม้

จากข้อมูลแผนที่เขตป่าไม้ถาวรของกรมพัฒนาที่ดินและแผนที่เขตป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้เพื่อแสดงพื้นที่ป่าตามกฎหมาย พบว่า ตำบลหนองม่วง ไม่มีพื้นที่ป่าตามกฎหมายและจากข้อมูลแผนที่การใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินปี 2551 พบว่า นอกพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลหนองม่วง มีสภาพการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้จำนวน 1,533 ไร่หรือร้อยละ 7.02 ของพื้นที่ตำบล อยู่ทางทิศใต้ของตำบล

หมายเหตุ : จากการวิเคราะห์แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 โดยวิธีซ้อนทับด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

3.4 สภาพการใช้ที่ดิน

จากการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของ ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2552 โดยส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ 1 สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน พบว่า ตำบลหนองม่วง มีเนื้อที่ทั้งหมด 21,820 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกเป็น 4 ประเภท โดยเป็นพื้นที่ประเภทเกษตรกรรมสูงเป็นอันดับหนึ่ง มีเนื้อที่ 18,206 หรือร้อยละ 83.43 ส่วนใหญ่เป็นอ้อยถึง 5,273 ไร่ หรือร้อยละ 24.16 รองลงมาคือพื้นที่ประเภทชุมชนและสิ่งก่อสร้าง โดยมีเนื้อที่ 2,036ไร่ หรือร้อยละ 9.34 พื้นที่ป่าไม้มีพื้นที่เป็นอันดับสาม มีเนื้อที่ 1,533 ไร่ หรือร้อยละ 7.02 และพื้นที่ประเภทแหล่งน้ำมีพื้นที่จัดอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 สรุปได้ตามรูปที่ 3-2

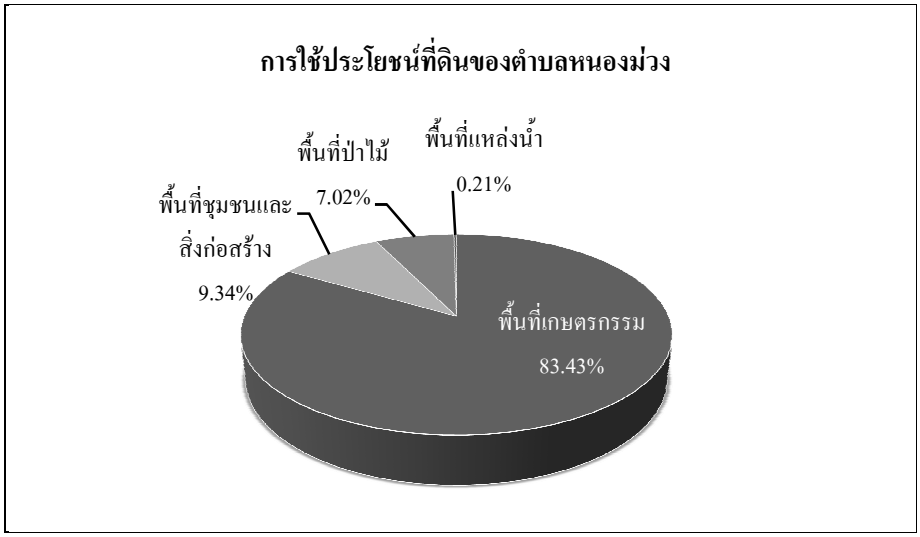

รูปที่ 3-2 สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลหนองม่วง

ตารางที่ 3-2 สภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันของตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. พื้นที่เกษตรกรรม	**18,206**	**83.43**
-อ้อย	5,273	24.16
-พืชไร่ผสม	4,813	22.06
-ไม้ผลผสม	4,163	19.08
-ข้าวโพด	2,523	11.56
-ไม้ยืนต้นผสม	977	4.48
-มะม่วง	214	0.98
-มันสำปะหลัง	81	0.37
-นา	62	0.28
-ยูคาลิปตัส	50	0.23
-โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	50	0.23
2. พื้นที่ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง	**2,036**	**9.34**
-หมู่บ้าน	917	4.20
-โรงงานอุตสาหกรรม	410	1.88
-ตัวเมืองและย่านการค้า	408	1.87

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
-สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	163	0.75
-ถนน	128	0.59
-ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	10	0.05
3. พื้นที่ป่าไม้	**1,533**	**7.02**
-ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	129	0.59
-ป่าผลัดใบสมบูรณ์	1,404	6.43
4. พื้นที่แหล่งน้ำ	**45**	**0.21**
-แม่น้ำลำคลอง	35	0.16
-บ่อน้ำในไร่นา	10	0.05
รวม	**21,820**	**100.00**

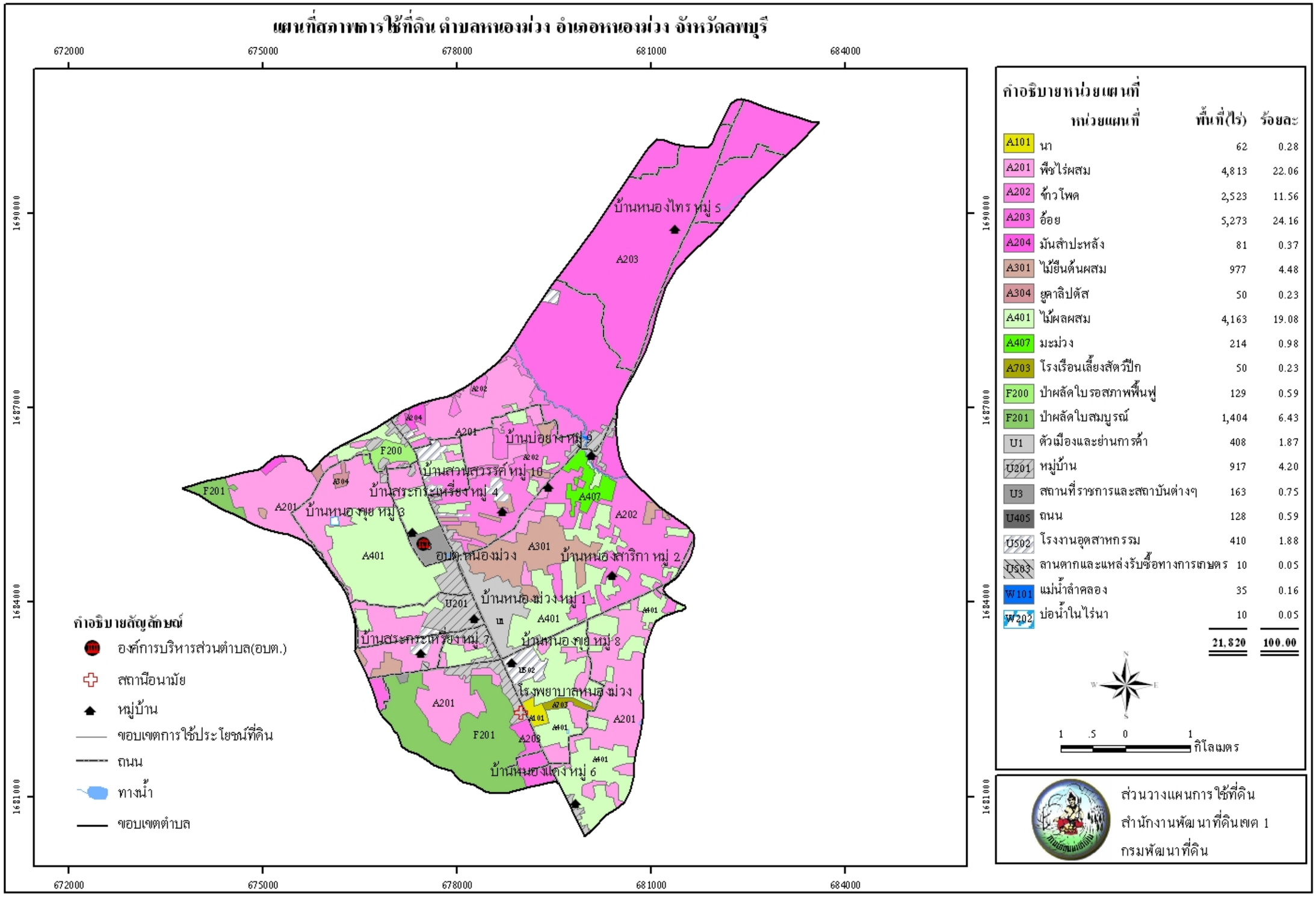

รูปที่ 3-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

บทที่ 4
การประเมินคุณภาพที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นการพิจารณาศักยภาพของหน่วยทรัพยากรดินต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ ในระดับการจัดการที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจากสมบัติของดินด้านกายภาพและเคมี สถานภาพเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช รวมทั้งความยากง่ายในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืช หรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

4.1 คุณภาพที่ดินที่นำมาประเมิน

คุณภาพที่ดิน (Land Qualities :LQ) ที่นำมาประเมินสำหรับการปลูกพืชในระบบของ FAO Framework ได้กำหนดไว้ 25 ชนิด สำหรับในพื้นที่ตำบลนี้อาจนำคุณภาพที่ดินมาประเมินเพียงไม่กี่ชนิดทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูล ความแตกต่างของภูมิภาค และระดับความรุนแรงของคุณลักษณะดินที่มีผลต่อผลผลิตตลอดจนชนิดของพืช และความต้องการการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use Requirements : LUR) ดังนั้นคุณภาพที่ดินที่นำมาใช้มีดังนี้

- **ระบบอุณหภูมิ (Temperature regime :t)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูเพาะปลูกเพราะอุณหภูมิมีอิทธิพลต่อการงอกของเมล็ด การออกดอกของพืชบางชนิด และมีส่วนสัมพันธ์กับขบวนการสังเคราะห์แสง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบของพืช

- **ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อรากพืช (Moisture availability : m)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ระยะเวลาของการท่วมขังของน้ำในฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปีหรือความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช และลักษณะของเนื้อดิน ซึ่งมีผลทางอ้อมในเรื่องความจุในการอุ้มน้ำที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

- **ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (Oxygen availability : o)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ สภาพการระบายน้ำของดิน ทั้งนี้พืชโดยทั่วๆ ไปรากพืชต้องการออกซิเจนในขบวนการหายใจ

- **ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (Nutrient availability : s)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน

- **สภาวะการหยั่งลึกของราก (Rooting conditions :r)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ความลึกของดิน ความลึกของระดับน้ำใต้ดิน และชั้นการหยั่งลึกของราก โดยความยากง่ายของการ

หยั่งลึกของรากในดินมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลักษณะเนื้อดิน โครงสร้างของดิน การเกาะตัวของดิน และปริมาณกรวดหรือเศษหินที่พบในหน้าตัดดิน

- **ความเสียหายจากน้ำท่วม (Flood hazard :f)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ จำนวนครั้งที่น้ำท่วมในช่วงรอบปี

- **การมีเกลือมากเกินไป (Excess of salts :x)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ปริมาณเกลืออิสระที่สะสมมากเกินพอจนเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช

- **สารพิษ (Soil toxicities :z)** ระดับความลึกของชั้น jarosite ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อปฏิกิริยาของดินจะทำให้ดินเป็นกรดจัดมาก ปริมาณซัลเฟตของเหล็กและอลูมินั่มในดินจะสูงมากจนเป็นพิษต่อพืช ในที่นี้พิจารณาความเป็นกรดเป็นด่างของดินซึ่งจะมีผลต่อความเจริญเติบโตของพืช เนื่องจากปฏิกิริยาดินจะทำให้สภาพต่างๆ ทางด้านเคมีและชีวภาพของดินถูกเปลี่ยนไปในสภาพที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมต่อพืชที่ปลูกหรือมีผลต่อกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดิน โดยกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดินสามารถเป็นตัวควบคุมระดับของธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้ ด้วยสาเหตุนี้จึงต้องมีการปรับปรุงสภาพความเป็นกรดเป็นด่าง ของดิน โดยขึ้นอยู่กับชนิดของพืชที่ปลูกด้วย เพื่อให้ความเป็นกรดเป็นด่างของดินอยู่ในสภาพที่เหมาะสม

- **ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (Potential for mechanization :w)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลาดชันของพื้นที่ ปริมาณหินโผล่ ปริมาณก้อนหิน และการมีเนื้อดินเหนียวจัด ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 นี้ อาจเป็นอุปสรรคต่อการไถพรวนโดยเครื่องจักร

- **ความเสียหายจากการกัดกร่อน (Erosion hazard :e)** คุณลักษณะ ที่ดินที่เป็นตัวแทนได้แก่ ความลาดชันของพื้นที่

4.2 การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดิน

หลักการของ FAO Framework ได้จำแนกอันดับความเหมาะสมของที่ดินเป็น 2 อันดับ (Order) คือ

(1) อันดับที่เหมาะสม(Order S : Suitability)

(2) อันดับที่ไม่เหมาะสม(Order N : Not Suitability)

และจาก 2 อันดับที่ได้แบ่งย่อยออกเป็น 4 ชั้น (Class) ดังนี้

S1 : ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (Highly Suitable)

S2 : ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Moderately Suitable)

S3 : ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Marginally Suitable)

N : ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (Not Suitable)

การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่ตำบลเป็นการประเมินความสามารถของดินหรือประเมินศักยภาพของดินต่อการปลูกพืชหรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้กล่าวไว้แล้วโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพที่ดินจากชุดดินที่ได้ทำการสำรวจไว้ในขั้นละเอียด (ส่วนสำรวจจำแนกดินที่ 1, 2551) กับความต้องการปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของพืชหรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละชนิด เพื่อจำแนกชั้นความเหมาะสมของชุดดินต่างๆ ต่อประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ทั้งนี้ได้ทำการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังกล่าวออกเป็น 4 ชั้น โดยใช้ปัจจัยหรือข้อขีดขั้นต่างๆ พิจารณาผลของการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่ตำบลได้ดังตารางที่ 4-1 และการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังกล่าว สามารถสรุปชุดดินและเนื้อที่ของแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีชั้นความเหมาะสมปานกลาง และความเหมาะสมเล็กน้อยดังตารางที่ 4-2 และ 4-3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-1 ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อยของที่ดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	ทานตะวัน	มันสำปะหลัง	อ้อย	มะม่วง	มะขาม	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
เขตน้ำฝน									**19,739**	**90.4**
1	S2m	N	N	N	N	N	N	N	2,025	9.28
28	N	S2m	S2m	S2m	S3m	S2ms	S2ms	S2mz	6,553	30.0
29B	N	S2n	S2n	S3z	S3m	S2msnz	S2msn	S2msnz	9,684	44.3
52C	N	S3rk	S3rk	S3rk	S3mrk	S3r	S3r	S2mrk	143	0.66
62	N	N	N	N	N	N	N	N	1,334	6.12
หน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด									**2,081**	**9.55**
U	-	-	-	-	-	-	-	-	2,036	9.34
W	-	-	-	-	-	-	-	-	45	0.21
รวม									**21,820**	**100**

คำอธิบาย

S1 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินสูง

S2 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินปานกลาง

S3 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินเล็กน้อย

N = ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมของที่ดิน

m = ข้อจำกัดที่ของดินเนื่องจากความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

o = ข้อจำกัดที่ของดินเนื่องจากความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

s = ข้อจำกัดที่ของดินเนื่องจากความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช

n = ข้อจำกัดที่ของดินเนื่องจากความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร

r = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากเป็นอุปสรรคต่อการหยั่งลึกของราก

x = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากมีเกลือมากไป

k = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากสภาวะเขตกรรม

ตารางที่ 4-2 ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	**หน่วยที่ดิน**	
	เขตน้ำฝน	**เขตชลประทาน**
1. ข้าว	1	-
2. ข้าวโพด	28,29B	-
3. ทานตะวัน	28,29B	-
4. มันสำปะหลัง	28	-
5. อ้อย	-	-
6. มะม่วง	28,29B	-
7. มะขาม	28,29B	-
8. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	28,29B,52C	-

ตารางที่ 4-3 ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	หน่วยที่ดิน	
	เขตน้ำฝน	เขตชลประทาน
1. ข้าว	-	-
2. ข้าวโพด	52C	-
3. ทานตะวัน	52C	-
4. มันสำปะหลัง	29B,52C	-
5. อ้อย	28,29B,52C	-
6. มะม่วง	52C	-
7. มะขาม	52C	-
8. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	-	-

บทที่ 5
ศักยภาพของพื้นที่ปัญหา – ความต้องการและทัศนคติของเกษตรกร

ศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของเกษตร ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจได้ในพื้นที่ตำบลและข้อมูลทุติยภูมิ รายงานแผนพัฒนาการเกษตร แผนพัฒนา 3 ปีและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและหรือเทศบาล โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ส่วนที่ 2 ปัญหาของเกษตรกร(ปัญหาด้านการประกอบอาชีพและปัญหาด้านการครองชีพ)และความต้องการของเกษตร(ความต้องการด้านการประกอบอาชีพและความต้องการด้านการครองชีพ)ส่วนที่ 3 ศักยภาพของพื้นที่(จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่)

5.1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน

จากการสำรวจเกษตรกรตัวอย่างเกี่ยวกับทัศนคติด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมันสำปะหลัง รองลงมาคือ อ้อยโรงงานและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สภาพดินที่ใช้ทำการเกษตรในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นดินร่วนและดินดำ หากสภาพดินเสื่อมโทรมเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ใส่ปุ๋ยชีวภาพและใช้ปุ๋ยพืชสด เช่น โสน ถั่วต่างๆ ในด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตรเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้น้ำฝนเป็นหลักโดยในบางพื้นที่จะใช้น้ำจากห้วย คลอง เกี่ยวกับปัญหาภัยแล้งหรือขาดแคลนน้ำในพื้นที่การเกษตรเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 85.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดประสบปัญหาโดยส่วนใหญ่จะประสบปัญหาทุกปี ส่วนปัญหาน้ำท่วมมีเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 65.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดที่ประสบปัญหาโดยส่วนใหญ่จะประสบปัญหาทุกปีและ 1-2 ปีต่อครั้ง ในด้านความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงชนิดพืชที่ปลูกอยู่เดิมเป็นพืชอุตสาหกรรมเช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา ยูคาลิปตัส ไม้ผลหรือสบู่ดำ เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือร้อยละ 100.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดโดยให้เหตุผลว่าพืชเดิมที่ปลูกราคาผลผลิตดี ไม่ต้องใช้เงินทุนมาก ใช้น้ำน้อย มีตลาดรองรับและมีโรงงานรับซื้อ ในด้านความสนใจต่อพืชชนิดใหม่หรือพันธุ์ใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่เกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 85.00 มีความสนใจและมีความสนใจในการทำเกษตรอินทรีย์แบบไม่ใช้สารเคมีและปัจจุบันการทำเกษตรอินทรีย์ในตำบลยังไม่แพร่หลายมากนัก นอกจากนี้เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดยังมีความสนใจในการทำการเกษตรแบบพอเพียง เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันผลิตหรือขายผลผลิตทางการเกษตรมีเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 90.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดไม่มีการรวมกลุ่มกันผลิตหรือขายผลผลิตซึ่งทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า สำหรับแนวทางในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรมี

เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดที่ทราบแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุต่างๆ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ปลูกพืชหมุนเวียนและลงทุนสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกร เช่น ขุดสระ ขุดบ่อ ในด้านการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้ามีเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 60.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดไม่เลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า

ในด้านการได้รับบริการจากกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 75.00 เคยได้รับบริการจากกรมพัฒนาที่ดินโดยประเภทบริการที่ได้รับได้แก่ สารเร่ง(พด.ต่างๆ) คำแนะนำวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ปุ๋ยหมักและแหล่งน้ำในไร่นา เช่น บ่อ สระ เกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 80.00 ต้องการความช่วยเหลือด้านการพัฒนาแหล่งน้ำโดยเฉพาะบ่อ สระในไร่นา วางท่อหรือคลองหรือระบบส่งน้ำและขุดลอกแหล่งน้ำ ในด้านความยินดีที่จะปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่การเกษตรบางส่วนเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ยินดีที่จะทำตามหรือร้อยละ 40.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด เนื่องจากพื้นที่ราบไม่ลาดชันจึงไม่มีปัญหาดินถูกชะล้างพังทลาย เกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 65.00 เคยรับทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดินของกรมพัฒนาที่ดินและร้อยละ 92.31 เคยทดลองใช้ผลิตภัณฑ์โดยได้รับคำแนะนำจากหมอดินอาสา เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินและสื่อต่างๆ สำหรับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่เกษตรกรตัวอย่างต้องการมากที่สุดได้แก่ สารเร่งพด.2 ใช้ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ สารเร่งพด.1 ใช้ทำปุ๋ยหมัก สารเร่งพด.7 ใช้ผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืชและเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

รายการ	ร้อยละ
➢ พืชหลักที่เกษตรกรปลูก	
ข้าว	5.00
นอกเขตชลประทาน	100.00
มันสำปะหลัง	55.00
อ้อยโรงงาน	40.00
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	20.00
➢ สภาพดินที่เกษตรกรปลูกพืชหลัก	
ดินไม่มีปัญหา	
ดินร่วน	45.00

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
ดินดำ	35.00
ดินเหนียว	15.00
ดินมีปัญหา	
ดินดาน/หินดาน	10.00
ดินลูกรัง	10.00
ดินมีกรวดหินปะปน	10.00
➢ วิธีแก้ไขดินเสื่อมโทรมของเกษตรกร	
ใส่วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน	
ใส่ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก	75.00
ใช้ปุ๋ยพืชสด เช่น โสน ถั่วต่างๆ	45.00
ใส่ปุ๋ยชีวภาพ	45.00
ใส่ปุ๋ยเคมี	35.00
ใช้วิธีทางพืช	
ปลูกพืชหมุนเวียน	20.00
ไม่เผาเศษ/ซากพืช	10.00
วิธีการอื่นๆ	
ไถพรวนหลายครั้ง	30.00
ใช้วัสดุคลุมดิน	15.00
➢ แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ในการทำการเกษตร	
แหล่งน้ำธรรมชาติ	
น้ำฝน	90.00
ห้วย คลอง	10.00
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	
บ่อบาดาล บ่อ สระ เหมือง/ฝาย/ฝายน้ำล้น	10.00
โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	5.00

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
➢ พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรประสบปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนน้ำที่ทำให้พืชที่ปลูกเสียหาย	
ไม่มี	15.00
มี	85.00
➢ ช่วงระยะเวลาที่เกิดปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนน้ำ	
ทุกปี	64.71
1-2 ปีต่อครั้ง	35.29
➢ พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรประสบปัญหาน้ำท่วมที่ทำให้พืชที่ปลูกเสียหาย	
ไม่มี	35.00
มี	65.00
➢ ช่วงระยะเวลาการเกิดปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตร	
ทุกปี	46.15
1-2 ปีต่อครั้ง	53.85
➢ เกษตรกรต้องการเปลี่ยนจากพืชที่ปลูกอยู่เดิมเป็นพืชอุตสาหกรรม	
ไม่ต้องการ	100.00
➢ เกษตรกรไม่ต้องการเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูกเพราะพืชเดิม	
ราคาผลผลิตดี	60.00
ไม่ต้องใช้เงินทุนมาก	25.00
ใช้น้ำน้อย/ไม่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ	25.00
มีตลาดรองรับ/เป็นที่ต้องการของตลาด	25.00
มีโรงงานรับซื้อ	25.00
➢ ความสนใจของเกษตรกร เมื่อมีผู้มาแนะนำส่งเสริมพืชชนิดใหม่หรือพันธุ์ใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่	
ไม่สนใจ	5.00
สนใจ	85.00
ไม่แน่ใจ	10.00

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
➢ แนวทางของเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตพืช	
ทราบ	100.00
ใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และวัสดุต่างๆ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน	65.00
ปลูกพืชหมุนเวียน	45.00
ลงทุนสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เช่น ขุดสระ ขุดบ่อ	45.00
ปลูกพืชปุ๋ยสด เช่น พืชตระกูลถั่ว โสนอัฟริกัน ปอเทือง แล้วไถกลบ	40.00
➢ ความสนใจของเกษตรกรในการทำการเกษตรอินทรีย์	
สนใจ	100.00
➢ ชนิดของเกษตรอินทรีย์ที่เกษตรกรสนใจ	
ไม่ใช้สารเคมี	55.00
ใช้สารเคมีระดับปลอดภัย	45.00
➢ การทำการเกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้าน/ตำบล	
ไม่มี	70.00
มี	30.00
➢ ความสนใจของเกษตรกรที่จะทำการเกษตรแบบพอเพียง	
สนใจ	100.00
➢ การรวมกลุ่มกันผลิตหรือจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในหมู่บ้าน	
ไม่มี	90.00
มี	10.00
➢ เกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้	
ไม่เลี้ยง	60.00
เลี้ยง	40.00
➢ ชนิดของสัตว์ที่เลี้ยง	
สัตว์ปีก	87.50
โคเนื้อ	37.50
สุกร	25.00
ปลา	12.50

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
➢ บริการจากกรมพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรในหมู่บ้าน/ตำบล เคยได้รับ	
ไม่มี	25.00
มี	75.00
➢ ชนิดของบริการที่ได้รับจากกรมพัฒนาที่ดิน	
ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดิน(สารเร่ง พด. ต่างๆ)	86.67
ปุ๋ยหมัก	40.00
เมล็ดพันธ์พืชปุ๋ยสด	40.00
คำแนะนำวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน	40.00
แหล่งน้ำในไร่นา เช่น บ่อ สระ	33.33
ตรวจสอบสภาพดิน	33.33
คำแนะนำ/ความช่วยเหลือจากหมอดินอาสา	26.67
➢ การพัฒนาแหล่งน้ำในหมู่บ้าน เกษตรกรคิดว่ากรมพัฒนาที่ดินควรสนับสนุน/ช่วยเหลือ	
ไม่ต้องสนับสนุน	20.00
สนับสนุน/ช่วยเหลือ	80.00
➢ ประเภทแหล่งน้ำที่เกษตรกรต้องการให้กรมพัฒนาที่ดินช่วยเหลือ ได้แก่	
บ่อ สระในไร่นา	93.75
วางท่อ/คลอง/ระบบส่งน้ำ	18.75
ขุดลอกแหล่งน้ำ	6.25
➢ ความเต็มใจของเกษตรกรที่จะปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันรักษาหน้าดินและอนุรักษ์น้ำในพื้นที่เพาะปลูก	
ไม่แน่ใจ	40.00
ยินดี	20.00
ไม่ยินดี	40.00
➢ เหตุผลที่เกษตรกรไม่ยินดีปลูกหญ้าแฝก	
พื้นที่ราบไม่ลาดชันจึงไม่มีปัญหาดินถูกชะล้างพังทลาย	100.00
เสียพื้นที่ทำการเกษตร/ทำให้พื้นที่รก	12.50

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
➢ เกษตรกรเคยรับทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดิน ของกรมพัฒนาที่ดิน	
ไม่เคย	35.00
เคย	65.00
เกษตรกรที่ทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินเคยทดลองใช้	92.31
เกษตรกรที่ทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินไม่เคยทดลองใช้	7.69
➢ บุคคล/สื่อที่แนะนำให้เกษตรกรใช้ผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน	
หมอดินหมู่บ้าน/ตำบล	100.00
เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน	91.67
สื่อต่างๆ	25.00
➢ ชนิดผลิตภัณฑ์บำรุงดินของกรมพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรต้องการใช้	
สารเร่ง พด.2 ใช้ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ	80.00
สารเร่ง พด.1 ใช้ทำปุ๋ยหมัก	75.00
เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	60.00
สารเร่ง พด.7 ใช้ผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช	60.00
สารปรับปรุงบำรุงดิน พด.4 ใช้ปรับปรุงดินเพื่อการเกษตร	55.00
สารเร่ง พด.3 ใช้ผลิตเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมโรคพืช	50.00
สารเร่ง พด.5 ใช้ผลิตสารกำจัดวัชพืช/หญ้าต่างๆ	40.00
สารเร่ง พด.8 เชื้อจุลินทรีย์ละลายฟอสฟอรัสในดิน	35.00
สารเร่ง พด.6 ใช้หมักเศษอาหารเหลือทิ้ง/ดับกลิ่นเหม็นในคอกสัตว์และบำบัดน้ำเสีย	30.00
สารเร่ง พด.9 เชื้อจุลินทรีย์เพิ่มความเป็นประโยชน์ของฟอสฟอรัสในดินเปรี้ยว	30.00
สารเร่ง พด.10 สารปรับปรุงดินทราย (ทำให้ดินอุ้มน้ำและรักษาความชื้นได้มากขึ้น)	30.00

ที่มา : จากการสำรวจ , 2552

5.2 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร

5.2.1 ปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและการครองชีพ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรตัวอย่าง พบว่าเกษตรกรในตำบลประสบปัญหาที่สำคัญสองประการได้แก่ ปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและด้านการครองชีพ ซึ่งปัญหาด้านการเกษตรมีเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดที่ประสบปัญหาหรือร้อยละ 100.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดโดยปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรตัวอย่างประสบเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำคิดเป็นร้อยละ 80.00 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ศัตรูพืชรบกวน ต้นทุนการผลิตสูงและวัชพืชมากคิดเป็นร้อยละ 75.00 70.00 และ 30.00 ตามลำดับ ที่เหลือเป็นปัญหาอื่นๆ ที่แตกต่างกันไป ดังกราฟที่ 5-1

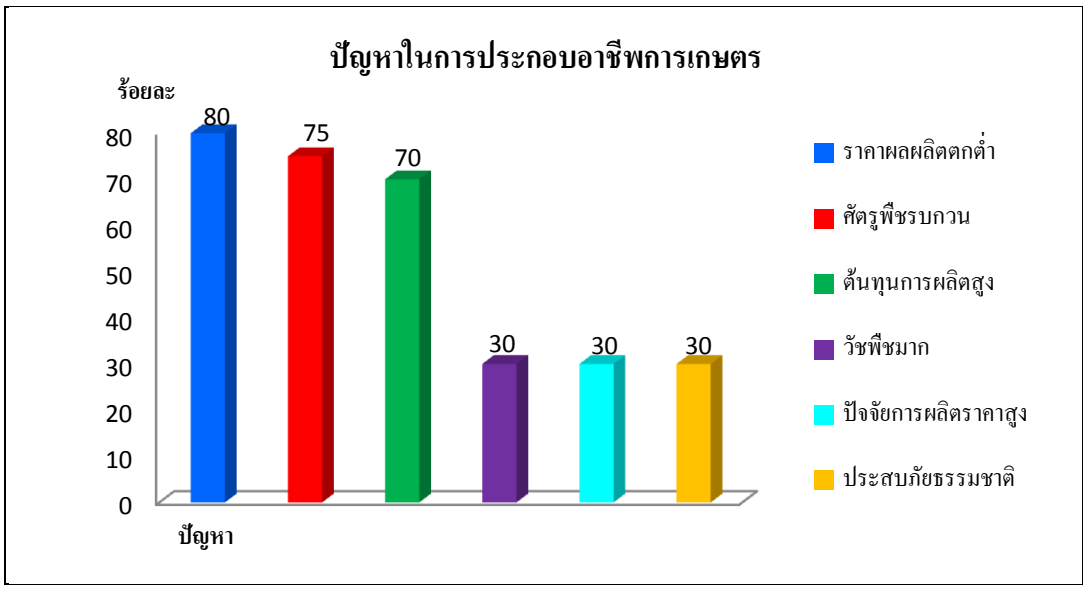

กราฟที่ 5-1 ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร

ส่วนปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ มีเกษตรกรตัวอย่างประสบปัญหาร้อยละ 70.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดโดยปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรตัวอย่างประสบเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ แล้งจัดคิดเป็นร้อยละ 64.29 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ ค่าครองชีพสูง รายได้น้อยกว่ารายจ่ายและไม่มีอาชีพเสริมคิดเป็นร้อยละ 50.00 28.57 และ 14.29 ดังกราฟที่ 5-2

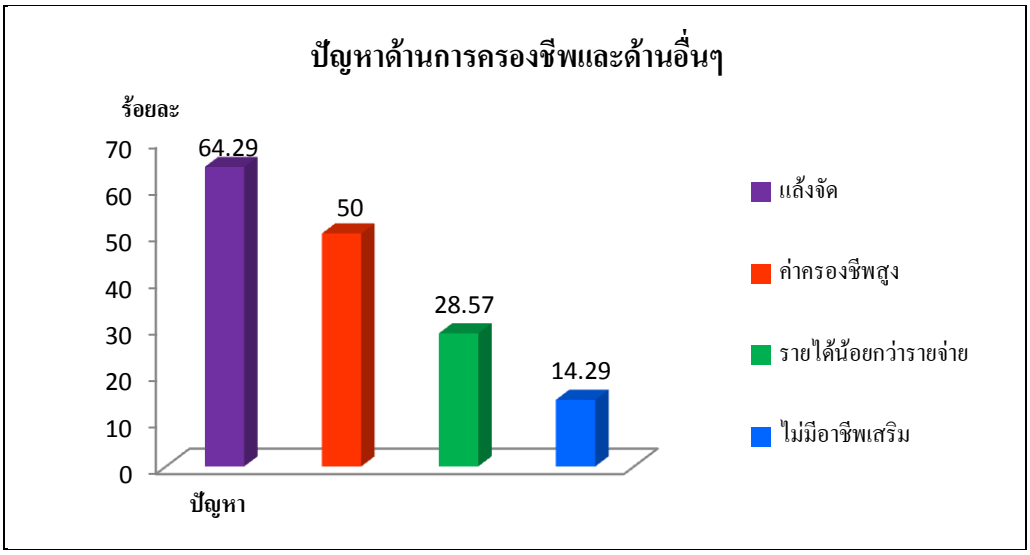

กราฟที่ 5-2 ปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ

5.2.2 ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากทางราชการ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรตัวอย่าง พบว่ามีเกษตรกรตัวอย่างเกือบทั้งหมดที่ต้องการความช่วยเหลือจากทางราชการร้อยละ 100.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งความต้องการความช่วยเหลือที่เกษตรกรตัวอย่างต้องการเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ประกันราคาผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 75.00 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ต้องการความช่วยเหลือ รองลงมาได้แก่ จัดหาปัจจัยการผลิตเช่น ปุ๋ย ยาในราคายุติธรรม จัดสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและส่งเสริมและแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินคิดเป็นร้อยละ 45.00 30.00 และ 25.00 ที่เหลือเป็นความต้องการที่แตกต่างกันไป ดังกราฟที่ 5-3

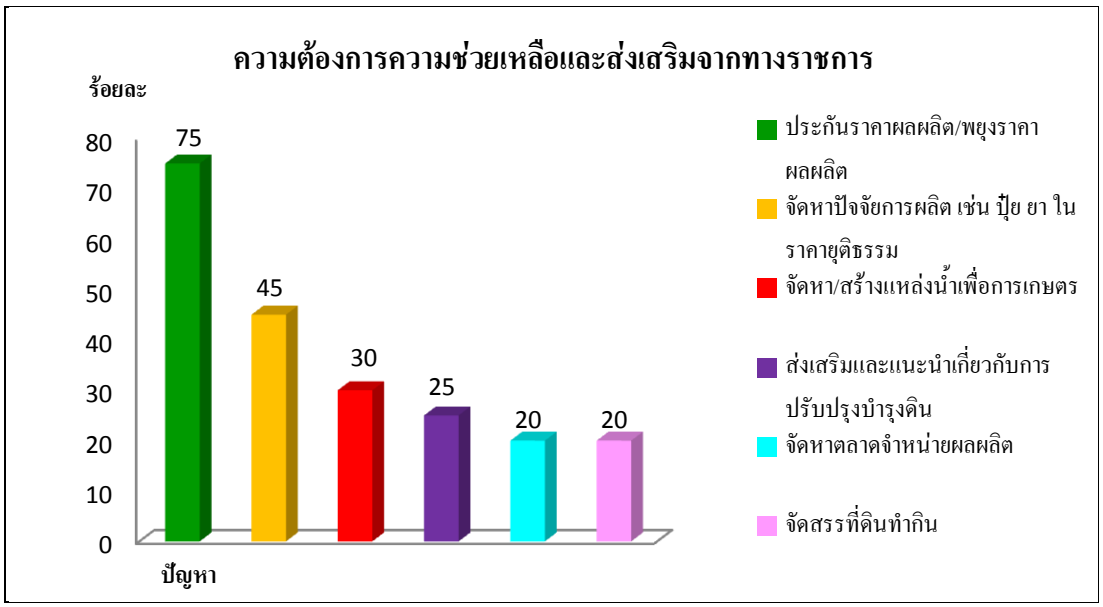

กราฟที่ 5-3 ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากทางราชการ

5.3 ศักยภาพของพื้นที่

ศักยภาพของพื้นที่ ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพในพื้นที่ของตำบลที่เป็นจุดแข็งและจะอ่อน รวมทั้งปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาด้านต่างๆ ข้อมูลที่ศึกษาได้จากข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจในพื้นที่ประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ นโยบายของระดับต่างๆ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล แผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบล แผนงานและโครงการต่างๆ เป็นต้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

จุดแข็ง

- สภาพพื้นที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง
- ทรัพยากรดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว สีดำ ที่มีความลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์สูง พื้นที่ลุ่มเหมาะแก่การทำการทำนาและไม้ผล พื้นที่ดอนเหมาะสำหรับพืชไร่
- มีทรัพยากรน้ำที่ได้จากลำน้ำสาขาต่างๆ
- สภาพพื้นที่และภูมิอากาศเอื้อให้สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี

จุดอ่อน

- พื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรมโดยอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว
- มักประสบปัญหาภัยแล้งอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้บางปียังประสบปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลากหรือช่วงที่มีพายุฝนพัดผ่าน ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย
- เกษตรกรบางส่วนได้ใช้ทรัพยากรดินและน้ำ โดยขาดความตระหนักต่อการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การทำการเกษตรตลอดทั้งปี โดยมิได้พักดินหรือฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน
- เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในส่วนของปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชและวัชพืช ในปริมาณมาก บางส่วนได้ตกค้างและสะสมอยู่ในดิน ตลอดจนการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำและผู้ใช้น้ำ รวมถึงผู้บริโภคผลิตผลทางการเกษตร
- พื้นที่ของตำบลไม่มีทรัพยากรป่าไม้ โดยไม่มีพื้นที่ที่มีสภาพปัจจุบันเป็นป่าไม้และไม่มีพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย รวมถึงป่าชุมชน อันจะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของพื้นที่

โอกาส

- รัฐบาลได้กำหนดเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ ประกอบกับประชาชนมีความต้องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น ทำให้เกษตรกรได้ลดปริมาณการใช้สารเคมีลงและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีมากขึ้น
- เนื่องจากวิกฤตโลกร้อน ทำให้หน่วยงานของรัฐ มีนโยบายและมาตรการต่างๆ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริม การจัดการทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ อย่างถูกต้องเหมาะสมและยั่งยืนเช่นการไถเศษซากพืชและการปลูกต้นไม้ยืนต้น เป็นต้น
- รัฐบาลมีนโยบายการฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างและที่ดินว่างเปล่า เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่ดินให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

อุปสรรค

- สภาพอากาศปัจจุบันมีความแปรปรวนจากผลกระทบของภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดปัญหาภัยธรรมชาติอยู่บ่อยครั้ง รวมถึงการระบาดของโรคและแมลงที่ควบคุมได้ยาก
- นโยบายที่ดิน กำหนดให้ที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่า มีราคาและมีเจ้าของ เป็นอุปสรรคทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรอื่นๆ ทำได้ยาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินอย่างเข้มข้น

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จุดแข็ง

- มีระบบสาธารณูปโภคอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ทั้งระบบโครงข่ายคมนาคม ไฟฟ้าและน้ำประปา รวมถึงทางลำเลียงผลผลิตจากไร่นาสู่ตลาด ครอบคลุมทั้งตำบล
- มีหน่วยงานดูแลและบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข ครอบคลุมทั้งตำบล
- มีองค์กรส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการพัฒนาและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ตำบล
- ตั้งอยู่ใกล้กับโรงงานน้ำตาลเกษตรไทย ทำให้สะดวกในการขนส่งและมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน

จุดอ่อน

- ไม่มีระบบชลประทาน ทำให้ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับการเพาะปลูก โดยเฉพาะในฤดูแล้ง

โอกาส

- รัฐบาลมีนโยบายกำหนดให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลก (ครัวไทยสู่ครัวโลก) และสนับสนุนการเดินงานของท้องถิ่น ทำให้หน่วยงานของรัฐต้องดูแลและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการเกษตรให้สมบูรณ์ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ของตำบลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งผลิตอ้อยที่สำคัญ
- หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดแผนงานในการพัฒนาและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมดอย่างต่อเนื่อง

อุปสรรค

- เนื่องจากประเทศไทย เป็นประเทศกำลังพัฒนา การลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานให้สมบูรณ์ทั่วถึง จำเป็นต้องใช้เวลาและมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ
- โครงการขนาดใหญ่ต้องใช้งบประมาณสูง องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถดำเนินการเองได้

ด้านเศรษฐกิจ

จุดแข็ง

- ตามข้อมูลเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ประชากรในตำบลหนองม่วง มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อปีต่อคนร้อยละ 70.00 ของประชากรทั้งหมด
- เกษตรกรปลูกมันสำประหลัง รองลงมาปลูกอ้อยโรงงานและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรที่สำรวจทั้งหมดไม่ต้องการเปลี่ยนชนิดพืชเดิมเป็นพืชอุตสาหกรรมเพราะพืชเดิมที่ปลูกราคาผลผลิตดี ไม่ต้องใช้ทุนมาก ใช้น้ำน้อยและมีตลาดรองรับ
- เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่สนใจรับเทคโนโลยีและทราบวิธีการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ปลูกพืชหมุนเวียนและปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วไถกลบ ตามลำดับ
- มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อประกอบอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้เช่น กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร แม่บ้านเทศบาลหนองม่วง
- เกษตรกรที่สำรวจร้อยละ 40.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด นิยมเลี้ยวสัตว์เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ สัตว์ปีกและโคเนื้อ

จุดอ่อน

- เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก
- ขาดอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิตเพราะการรวมกลุ่มอาชีพยังมีน้อยและบางกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ถูกผู้รับซื้อเอาเปรียบ โดยกดราคาผลผลิตให้ต่ำ
- เกษตรกรขาดความรู้ในด้านการจัดการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดหนี้สินนอกระบบและในระบบ
- การเร่งจำหน่ายผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวทันที ทำให้เกษตรกรได้รับราคาผลผลิตต่ำ

โอกาส

- เกษตรกรที่สำรวจทั้งหมดให้ความสนใจในการทำการเกษตรแบบพอเพียงและส่วนใหญ่สนใจที่จะทำเกษตรอินทรีย์ ต้องการทำแบบไม่ใช้สารเคมี
- นโยบายรัฐบาลเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มุ่งเน้นเศรษฐกิจพอเพียง
- นโยบายของรัฐบาลส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดสารพิษ
- องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนงานปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร โดยสร้างความหลากหลายในรูปแบบการบริหารจัดการการผลิตและผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

อุปสรรค

- ขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ รวมถึงไม่มีแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูง เช่น ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าจ้างแรงงานและค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมีและสารเคมีเนื่องจากต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ขณะที่ราคาผลผลิตตกต่ำ
- ราคาผลผลิตการเกษตรไม่แน่นอนผกผันตลอดเวลา ตามปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด โดยเฉพาะข้าว ขึ้นอยู่กับตลาดโลกและตลาดภูมิภาค การแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ จึงทำได้ลำบาก
- ปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืชและวัชพืชรบกวน ทำให้ผลผลิตต่ำ

ด้านสังคม

จุดแข็ง

- ผู้นำชุมชนมีการบูรณาการร่วมกันพัฒนาตำบล เพิ่มศักยภาพในการพัฒนาให้มีความเจริญยิ่งขึ้น

- มีการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มต่างๆ ในตำบลให้มีความเข้มแข็ง
- ผู้สูงอายุได้รับการดูแลเป็นอย่างดี โดยมีโครงการจัดสวัสดิการสังคมเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ เพื่อการยังชีพ
- มีการส่งเสริมด้านกีฬาระหว่างหมู่บ้าน เช่น ฟุตบอล เปตองและกีฬาพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนใช้เวลาว่างในการออกกำลังกาย เพื่อให้มีร่างกายแข็งแรงและเพื่อต้านยาเสพติด
- ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น โดยจัดงานประเพณีต่างๆ เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงานของท้องถิ่น
- มีโรงพยาบาลและสถานีอนามัยประจำตำบล
- มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภท 2 และ 3 ตั้งอยู่ในตำบล 13 โรง เช่น โรงงานทำน้ำแข็งหลอด โรงงานทำมันเส้น โรงสีข้าวโพดและข้าวฟ่าง โรงอบเมล็ดพืชและไซโลและโรงสีข้าว เป็นต้น ซึ่งสามารถรองรับแรงงานในตำบลได้จำนวนหนึ่ง

จุดอ่อน

- ประชากรรวมทั้งเกษตรกรยากจน รายได้น้อยกว่ารายจ่ายเพราะขาดวินัยในการใช้จ่าย ค่าครองชีพสูงทำให้มีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง
- ประชากรเกือบทั้งหมดประสบปัญหาภัยแล้ง ทำให้ผลผลิตต่ำและร้อยละ 65.00 ประสบภัยน้ำท่วมทุกปีและ 1-2 ปีต่อครั้ง ทำให้ทรัพย์สินและบ้านเรือนเสียหาย
- ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ ทำให้มีความคิดในการแข่งขันเพื่อประกอบอาชีพน้อยขาดความริเริ่มไม่กล้าลงทุน
- ประชากรและเกษตรกรมีปัญหาไม่มีอาชีพเสริม
- มีปัญหาเรื่องยาเสพติด

โอกาส

- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนภาคประชาชน
- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การจัดระเบียบสังคมและการทุจริตคอรัปชั่น
- นโยบายผู้บริหารท้องถิ่น เน้นสร้างสุขภาพประชาชนให้เข้มแข็งเป็นภูมิคุ้มกันโรคลดจำนวนผู้ป่วยสร้างสวยสาธารณะและสนามกีฬา

- มีโครงการด้านสังคมสงเคราะห์ขยายฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้โอกาส รวมทั้งผู้ประสบภัยให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพโดยเพิ่มสัดส่วนงบประมาณ

อุปสรรค

- การแปรเปลี่ยนความเจริญจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเน้นภาคธุรกิจภาคธุรกิจอุตสาหกรรมมากกว่าเกษตรกรรม ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไปและมีปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาแพร่ระบาดของเสพติดและปัญหาแหล่งน้ำทรุดโทรม เป็นต้น

- การกระจายอำนาจของส่วนภูมิภาคให้ท้องถิ่นยังไม่เต็มรูปแบบเนื่องจากท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมและศักยภาพการรองรับกำลังเริ่มต้น

- ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการตามแผน

- จำนวนงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอต่อจำนวนโครงการที่ประชาชนเสนอขอรับการช่วยเหลือในแต่ละปี

- ขาดการประสานความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานกับประชาชนทำให้การช่วยเหลือไม่ตรงกับความต้องการหรือเกิดความซ้ำซ้อนสิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็น

5.4 ข้อเสนอ/กลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ ทำให้สามารถนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนาต่อไป กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่เป็นตัวอย่างได้ พอสังเขปดังนี้

กลยุทธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

- ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงทรัพยากรดินและน้ำ โดยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ทดแทนหรือควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีมีทางการเกษตรตามความจำเป็น อันจะส่งผลต่อมูลค่าการนำเข้าสารเคมีเกษตรให้ลดลงและสามารถใช้ทรัพยากรดินได้ยั่งยืนยาวนานมากขึ้น

- ส่งเสริมให้มีการจัดการ การใช้ที่ดินตามความเหมาะสมและศักยภาพของที่ดินและดูแลให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่า

- มีการควบคุมดูแลการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างปลอดภัยไม่ให้ส่งผลและตกค้างในทรัพยากรดินและน้ำ เพื่อให้คุณภาพดินและน้ำมีความปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

- สร้างจิตสำนึกส่วนรวมของชุมชน รวมถึงเยาวชนต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- รณรงค์ให้มีการปลูกต้นไม้ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและลดภาวะโลกร้อน
- ในส่วนของกรมพัฒนาที่ดิน ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการอบรมส่งเสริมแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้ความรู้ด้านการเกษตรและรวมถึงการให้บริการปรับพื้นที่ทำการเกษตรให้เหมาะสม เพื่อให้ทรัพยากรสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ควรดำเนินการถ่ายโอนสาธารณูปโภค ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลจัดการและบำรุงรักษา สาธารณะสมบัติให้ใช้งานได้อย่างประสิทธิภาพยาวนาน
- ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ต้องจัดทำประชาพิจารณ์ผ่านความเห็นชอบของชุมชนและให้ชุมชนผู้ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมมากที่สุด
- การดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่เกี่ยวข้องกับชุมชนและพื้นที่วงกว้างจะต้องมีการศึกษา ประเมินผลกระทบและมีการบูรณาการข้อมูล แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ให้สอดคล้องกันก่อนการดำเนินการ

กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ

- ส่งเสริมการทำการเกษตรโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมให้ครัวเรือนเกษตรมีความมั่นคงด้านอาหาร เน้นให้เกษตรกรมีรายได้เพื่อความเป็นอยู่ที่มั่นคง
- ถ่ายทอดความรู้ดานการปรับปรุงบำรุงดินและส่งเสริมให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารอินทรีย์ เช่น การทำ/การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยชีวภาพตลอดจนน้ำสกัดชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี โดยอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรรู้ถึงคุณและโทษของการใช้สารเคมี นอกจากลดค่าใช้จ่ายแล้วยังเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมได้อีกทางหนึ่ง
- พัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพให้แก่คนในชุมชน
- ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรโดยสร้างความหลากหลายในรูปแบบการบริหารจัดการและผลิตภัณฑ์
- จัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรจำหน่ายแก่เกษตรกรและ/หรือกลุ่มเกษตรกรในราคายุติธรรม และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยและรวมกลุ่มกันจำหน่ายโดยมีคณะกรรมการ บริหารกองทุนเป็นผู้จัดการ

- ส่งเสริมให้เกษตรกรตระหนักถึงการรวมกลุ่ม เพื่อมีอำนาจในการต่อรองราคา และให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็งเพื่อการเข้าถึงแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ
- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในการพัฒนาสินค้าเกษตร

กลยุทธ์ด้านสังคม

- แก้ไขปัญหาความยากจนโดยใช้แนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง”และ “เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง” โดยให้ความรู้และส่งเสริมให้ชุมชนเข้าใจและดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มทำกิจกรรมและมีการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการและการรวมกลุ่มของชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพให้เข้มแข็ง
- มีการสร้างงานในช่วงเวลานอกฤดูกาลเกษตรเพื่อลดการทำงานและการอพยพของแรงงานนอกพื้นที่
- ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนรวมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและพัฒนาคุณภาพประชากรให้ได้รับโอกาสและความรู้เท่าเทียมกันเพื่อเสริมสร้างปัญญานำสู่การมีส่วนรวม
- ให้ความรู้แก่ชุมชนโดยเฉพาะเยาวชนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด แก้ไขรณรงค์การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ประชาชนในชุมชนช่วยกันดูแลและสมาชิกในครอบครัวช่วยกันดูแล

บทที่ 6
เขตการใช้ที่ดิน

6.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน เป็นผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำทรัพยากรป่าไม้สภาพพื้นที่ และลักษณะภูมิอากาศ รวมทั้งลักษณะการใช้ที่ดินตลอดจนปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ร่วมกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ของจังหวัด และกฎหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร สามารถนำมาประเมินเพื่อกำหนดเป็นเขตการใช้ที่ดิน ตำบล หนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี เพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ตำบล หนองม่วง อำเภอ หนองม่วง จังหวัดลพบุรี มีเนื้อที่ ทั้งหมดประมาณ 21,820 ไร่ สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินได้ 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตร กรรม เขตอุตสาหกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่นๆ ดังตารางที่ 6-1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.1.1 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ประมาณ 17,848 ไร่ หรือร้อยละ 81.79 ของพื้นที่ ทั้งตำบล เขต เกษตรกรรม นี้เป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่ อยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย การทำ เกษตรกร รมในพื้นที่ตำบล หนองม่วง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ รองลงมาเป็นไม้ผล โดยทั้งหมดเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่ใช้น้ำฝน ความเหมาะสมของดิน และปัญหาการใช้ที่ดินก็แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นเพื่อให้การวางแผนพัฒนาการเกษตรประสบผลสำเร็จ และสามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้ง่ายขึ้น จึงได้จัด แบ่งพื้นที่เขตการเกษตรเป็น 3 เขต คือ เขตเกษตรก้าวหน้า เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์ โดยมีรายละเอียด และข้อเสนอแนะดังนี้

6.1.1.1 เขตเกษตรก้าวหน้า

มีเนื้อที่ประมาณ 15,579 ไร่ หรือร้อยละ 71.40 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน ดินมีศักยภาพเหมาะสม ปานกลางถึงสูงสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจทั่วไป เป็นการทำการเกษตร โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลักจากสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน สามารถแบ่งเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 3 เขต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) เขตปลูกพืชไร่ (หน่วยแผนที่ 1)

มีเนื้อที่ประมาณ 11,104 ไร่ หรือร้อยละ 50.89 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่ปลูกพืชไร่โดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมปานกลาง สำหรับการปลูกพืชไร่ทั่วๆไป ทรัพยากรดินที่พบในเขตนี้ ประกอบด้วย กลุ่มดินเหนียวสีดำลึกมาก (ลึกมากกว่า 1.5 เมตร) มีการระบายน้ำดี ถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง และกลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมาก ปฏิกิริยาดินเป็น

กรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนี้คือ เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และการชะล้างพังทลายของหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 2 เปอร์เซ็นต์

ข้อเสนอแนะ

(1) เลือกปลูกพืชพันธุ์ดี ที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้ง จัดระยะเวลาเพาะปลูกให้เหมาะสม กับฤดูกาลและอายุการเก็บเกี่ยวของพืช

(2) พืชไร่ที่มีอายุการเก็บเกี่ยวหลายเดือนหรือข้ามปี ควรเลือกปลูกพืชที่ทนแล้ง เช่น มันสำปะหลัง เป็นต้น

(3) ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพ ให้ดินสามารถอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารได้มากขึ้น และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เช่น การใช้ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยพืชสดร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก

(4) จัดระบบการปลูกพืชให้มีพืชบำรุงดิน เช่น พืชตระกูลถั่ว อยู่ในระบบหมุนเวียนกับการปลูกพืชไร่ หรือปลูกเป็นพืชแซมระหว่างแถวของพืชหลัก

(5) ไถเตรียมดินในขณะที่ดินมีความชื้นพอเหมาะ โดยการไถดินให้ลึกและต่างระดับในแต่ละปี และควรไถพรวนหรือปลูกพืชขวางความลาดเทในบริเวณพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 2 เปอร์เซ็นต์

(6) จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก เช่น การขุดบ่อน้ำบาดาล หรือพัฒนาระบบการชลประทานเพื่อใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2) เขตปลูกไม้ผล (หน่วยแผนที่ 2)

มีเนื้อที่ประมาณ 3,513 ไร่ หรือร้อยละ 16.10 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่ปลูกไม้ผลโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมปานกลางถึงสูง สำหรับการปลูกไม้ผลทั่วๆไป ทรัพยากรดินที่พบในเขตนี้ ประกอบด้วย กลุ่มดินเหนียวสีดำลึกมาก (ลึกมากกว่า 1.5 เมตร) มีการระบายน้ำดี ถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง และกลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมาก ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนี้คือ การขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก ปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 2 เปอร์เซ็นต์ และบางพื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ข้อเสนอแนะ

(1) จำเป็นต้องพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก เช่น การขุดบ่อน้ำบาดาล หรือการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(2) ควรมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อรักษาความชื้นไว้ในดิน เช่น ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะหลุมปลูก การใช้วัสดุคลุมดิน หรือปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดิน

(3) ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพ ให้ดินสามารถอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารได้มากขึ้นและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เช่น การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก

(4) ควรเลือกปลูกพืชที่ทนแล้ง ให้ผลตอบแทนสูง เพื่อให้การใช้ที่ดินเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (หน่วยแผนที่ 3)

มีเนื้อที่ประมาณ 962 ไร่ หรือร้อยละ 4.41 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมปานกลางถึงสูง สำหรับการปลูกไม้ยืนต้นทั่วๆไป ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นพวกดินเหนียวสีดำลึกมาก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง และกลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมาก ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนี้คือ ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก ปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 2 เปอร์เซ็นต์ และบางแห่งดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดินเพื่อรักษาความชุ่มชื้นของดิน และยังช่วยเพิ่มอินทรียวัตถุและธาตุอาหารพืช

(2) ควรปรับปรุงบำรุงดินโดย ใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสดร่วมกับการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

(3) ถ้ามีการปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดิน ควรเลือกปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูง เพื่อให้การใช้ที่ดินเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

6.1.1.2 เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร

มีเนื้อที่ ประมาณ 2,215 ไร่ หรือร้อยละ 10.14 ของพื้นที่ ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นพื้นที่การเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก รวมถึงทรัพยากรดินและที่ดินมีความเหมาะสมเล็กน้อยหรือไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจโดยทั่วไป

เนื่องจากมีข้อจำกัดรุนแรง ซึ่งยากต่อการแก้ไขหรือต้องใช้เงินทุนสูง จากสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน สามารถแบ่งเขตการใช้ที่ดิน ออกได้เป็น 4 เขต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) เขตทำนา (หน่วยแผนที่ 4)

มีเนื้อที่ ประมาณ 66 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของพื้นที่ ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขต เร่งรัดพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ทำนาโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว เนื่องจากมีข้อจำกัดรุนแรงที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภท หรือทำนาในดินดอนที่มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเร่งรัดพัฒนา และแก้ปัญหาด้านการเกษตร

(2) หาแนวทางให้เกษตรกรกรปรับเปลี่ยนค่านิยมในการเพาะปลูก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ที่ดินเป็นการปลูกพืชชนิดอื่นๆ ที่มีความเสี่ยงน้อยกว่าการทำนา

(3) ถ้าเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินสำหรับทำนา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำ ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน เช่น การขุดบ่อน้ำในไร่นาในบริเวณพื้นที่ส่วนที่ต่ำ การขุดบ่อน้ำบาดาล หรือเร่งรัดพัฒนาระบบการชลประทานเพื่อใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำและเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ควรเลือกปลูกข้าวพันธุ์ดี ที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น โดยจัดระยะเวลาเพาะปลูกให้เหมาะสม และจำเป็นต้อง ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพ และ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เช่น การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสดร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด. 2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

(4) ถ้าเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ที่ดิน ควรเลือกทำการเกษตร แบบเกษตรผสมผสาน

2) เขตปลูกพืชไร่ (หน่วยแผนที่ 5)

มีเนื้อที่ประมาณ 1,330 ไร่ หรือร้อยละ 6.09 ของพื้นที่ ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ปลูกพืชไร่โดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกปลูกพืชไร่ เนื่องจากทรัพยากรดินในเขตนี้เป็นกลุ่มดินที่มีปัญหาเนื่องจากเป็นกลุ่มดินตื้นถึงชั้นหินพื้นหรือชั้นเศษหิน รวมถึงปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภท เนื่องจากปลูกพืชไร่ในดินลุ่มที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว การใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับปลูกพืชไร่ในเขตนี้จึงมีข้อจำกัดรุนแรงหลายประการเช่น เสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายจากน้ำแช่ขัง เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน และเป็นอุปสรรคต่อการทำเขตกรรม

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเร่งรัดพัฒนา และแก้ปัญหาด้านการเกษตร

(2) ในพื้นที่ที่เป็นดินตื้นสนับสนุนการปลูกไม้โตเร็วควบคู่กับ การอนุรักษ์ดินและน้ำ แต่ถ้าหากเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินสำหรับ ปลูกพืชไร่ ควร เลือกปลูกพืชที่ทนแล้ง ควบคู่กับการมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่นการไถเตรียมดินและปลูกพืชขวางความลาดเทหรือปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างหน้าดิน และควรปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินให้ดินสามารถอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารได้มากขึ้น และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เช่นการใช้ ปุ๋ยพืชสด หรือปุ๋ยคอก ร่วมกับ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสม ตามค่าวิเคราะห์ดินและชนิดพืชที่ปลูก

(3) สำหรับบริเวณพื้นที่ลุ่มที่ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเลวหรือเลว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดการแก้ไขปัญหาการระบายน้ำของดิน เช่นการยกร่องหรือขุดคูระบายน้ำ รวมทั้งการเพิ่มอินทรียวัตถุเพื่อปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินให้โปร่งหรือร่วนซุยเพื่อให้การระบายน้ำของดินดีขึ้น หรืออาจเลือกรูปแบบเกษตรผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เขตนี้

3) เขตปลูกไม้ผล (หน่วยแผนที่ 6)

มีเนื้อที่ประมาณ 681 ไร่ หรือร้อยละ 3.12 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ปลูกไม้ผลโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก และดินมีศักยภาพเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกปลูกไม้ผล เนื่องจากการใช้ที่ดินผิดประเภท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลในดินลุ่มที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว การใช้ที่ดินสำหรับปลูกไม้ผลในเขตนี้จึงมีข้อจำกัดที่เสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายจากน้ำแช่ขัง

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเร่งรัดพัฒนา และแก้ปัญหาด้านการเกษตร

(2) ถ้าเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินสำหรับ ปลูกไม้ผล จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดการแก้ไขปัญหาการระบายน้ำของดิน เช่นการยกร่องหรือขุดคูระบายน้ำ รวมทั้งการเพิ่มอินทรียวัตถุเพื่อปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินให้โปร่งหรือร่วนซุยเพื่อให้การระบายน้ำของดินดีขึ้น และควรเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน โดยการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับน้ำหมักชีวภาพ สูตร พด.2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก

(3) เพิ่มศักยภาพและลดความเสี่ยงในการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เขตนี้ ด้วยการใช้รูปแบบเกษตรผสมผสาน

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น (หน่วยแผนที่ 7)

มีเนื้อที่ประมาณ 138 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก

และดินมีศักยภาพเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกไม้ยืนต้น เนื่องจากการใช้ที่ดินผิดประเภท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น ในดินลุ่มที่เป็นดินเหนียวที่มีการระบายน้ำเลว ทำให้มีข้อจำกัดเนื่องจากการแช่ขังของน้ำ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืช

ข้อเสนอแนะ

(1) บริเวณพื้นที่ลุ่มที่เป็นดินเหนียว ที่มีการระบายน้ำเลว และค่อนข้างเลว จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาการแช่ขังของน้ำ โดยการยกร่องหรือขุดคูระบายน้ำ และปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดิน ให้โปร่งร่วนซุย เพื่อให้ดินมีการระบายน้ำดีขึ้น โดยการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด หรือเศษเหลือของวัสดุทางการเกษตร เช่น แกลบ ฟางข้าว เป็นต้น

(2) ควรเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เขตนี้ โดยเลือกปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูง หรือใช้วิธีการเกษตรแบบผสมผสาน

6.1.1.3 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย

1) เขตเลี้ยงสัตว์ปีก (หน่วยแผนที่ 8) มีเนื้อที่ประมาณ 54 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ทั้งตำบล

6.1.3 เขตอุตสาหกรรม

6.1.3.1 เขตอุตสาหกรรม (หน่วยแผนที่ 9) มีเนื้อที่ประมาณ 449 ไร่ หรือร้อยละ 2.06 ของพื้นที่ทั้งตำบล

6.1.4 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

6.1.4.1 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (หน่วยแผนที่ 10) มีเนื้อที่ประมาณ 2,036 ไร่ หรือร้อยละ 9.33 ของพื้นที่ ทั้งตำบล เป็นพื้นที่หมู่บ้าน ถนน สถานที่ราชการต่างๆ เช่น วัด โรงเรียน และสถานีอนามัย

6.1.5 เขตแหล่งน้ำ

6.1.5.1 เขตแหล่งน้ำ (หน่วยแผนที่ 11) มีเนื้อที่ ประมาณ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่ของเขตนี้เป็นบริเวณแหล่งน้ำตาม ธรรมชาติ รวมถึงแหล่งน้ำผิวดินที่สร้างขึ้น เช่น อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

6.1.6 เขตพื้นที่อื่นๆ ประกอบด้วย

6.1.6.1 เขตคงสภาพ ป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย (หน่วยแผนที่ 12) มีเนื้อที่ประมาณ 1,442 ไร่ หรือร้อยละ 6.61 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้อยู่นอกเขตป่าตามกฎหมาย ซึ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันบางส่วนยังคงเป็นป่าผลัดใบสมบูรณ์ และ บางแห่งเป็นป่าผลัดใบเสื่อมโทรม พื้นที่เขตนี้เป็นที่สาธารณะประโยชน์

ข้อเสนอแนะ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและรักษาสภาพป่าไม้ให้คงความสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพหรือจัดทำเป็นป่าชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าร่วมกันอย่างพอเพียงและยั่งยืน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	เขตเกษตรกรรม	**17,848**	**81.79**
	เขตเกษตรก้าวหน้า	**15,579**	**71.40**
1	เขตปลูกพืชไร่	11,104	50.89
2	เขตปลูกไม้ผล	3,513	16.10
3	เขตปลูกไม้ยืนต้น	962	4.41
	เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร	**2,215**	**10.14**
4	เขตทำนา	66	0.30
5	เขตปลูกพืชไร่	1,330	6.09
6	เขตปลูกไม้ผล	681	3.12
7	เขตปลูกไม้ยืนต้น	138	0.63
	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์	**54**	**0.25**
8	เขตเลี้ยงสัตว์ปีก	54	0.25
	เขตอุตสาหกรรม	**449**	**2.06**
9	เขตอุตสาหกรรม	449	2.06
	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	**2,036**	**9.33**
10	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,036	9.33
	เขตแหล่งน้ำ	**45**	**0.21**
11	เขตแหล่งน้ำ	45	0.21
	เขตพื้นที่อื่นๆ	**1,442**	**6.61**
12	เขตคงสภาพป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย	1,442	6.61
รวม		**21,820**	**100.00**

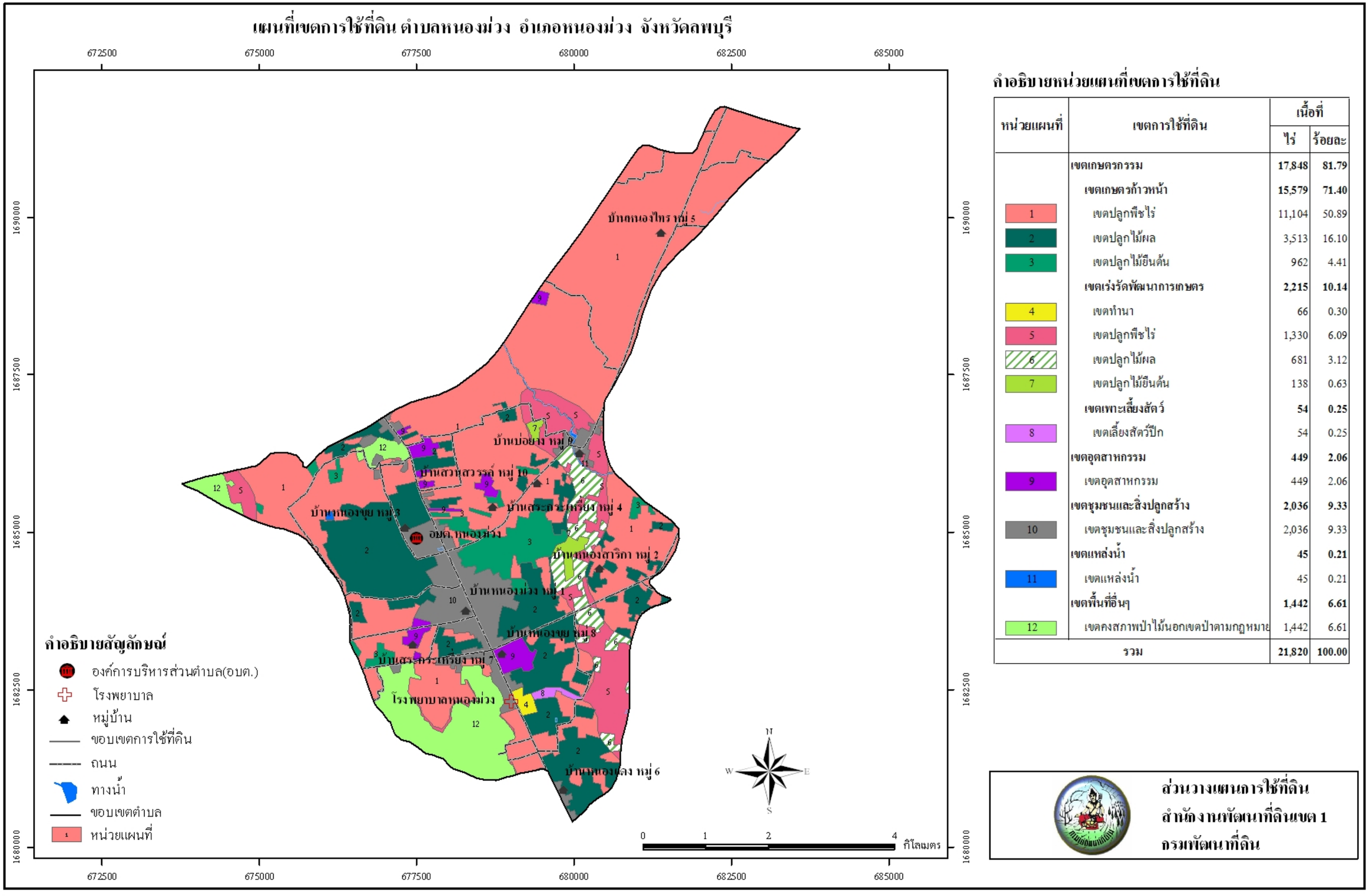

คำอธิบายหน่วยแผนที่เขตการใช้ที่ดิน

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ ไร่	เนื้อที่ ร้อยละ
	เขตเกษตรกรรม	**17,848**	**81.79**
	เขตเกษตรก้าวหน้า	**15,579**	**71.40**
1	เขตปลูกพืชไร่	11,104	50.89
2	เขตปลูกไม้ผล	3,513	16.10
3	เขตปลูกไม้ยืนต้น	962	4.41
	เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร	**2,215**	**10.14**
4	เขตทำนา	66	0.30
5	เขตปลูกพืชไร่	1,330	6.09
6	เขตปลูกไม้ผล	681	3.12
7	เขตปลูกไม้ยืนต้น	138	0.63
	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์	**54**	**0.25**
8	เขตเลี้ยงสัตว์ปีก	54	0.25
	เขตอุตสาหกรรม	**449**	**2.06**
9	เขตอุตสาหกรรม	449	2.06
	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	**2,036**	**9.33**
10	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,036	9.33
	เขตแหล่งน้ำ	**45**	**0.21**
11	เขตแหล่งน้ำ	45	0.21
	เขตพื้นที่อื่นๆ	**1,442**	**6.61**
12	เขตคงสภาพป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย	1,442	6.61
รวม		**21,820**	**100.00**

ส่วนวางแผนการใช้ที่ดิน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กรมพัฒนาที่ดิน

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี